

HVA VIL DU JEG SKAL GJØRE FOR DEG?

I en artikkelserie fram mot Sjømannskirkens generalforsamling i sommer inviterer vi medarbeidere fra ulike deler av organisasjonen til å dele sine synspunkter og refleksjoner rundt temaet «En tjenende kirke»

TROEN PÅ RELASJONER

Hva bruker vi mest tid på? Å lage ny PowerPoint-presentasjon til gudstjenesten eller å møte nye mennesker?

Du blir aldri den samme etter et sterkt og ærlig menneskemøte. *Begge* endres i møtet med hverandre!, sa en klok psykiater til meg da jeg var nyutdannet familieterapeut. Det er en viktig erfaring jeg har tatt med meg inn i prestegjerningen. For slike menneskemøter former oss, gjør noe med oss, skaper liv, håp og tro.

Jeg sluttet som prost i Den norske kirke etter sju år fordi jeg ikke lenger opplevde at jeg fikk disse sterke, ærlige møtene. Jeg syntes kirken brukte altfor mye tid på å organisere seg selv, og å finne på ulike «stunts» for å trekke folk til seg. I stedet for å investere tid på å møte folk og bygge relasjoner, satt vi i timevis på kontoret for å lage den perfekte PowerPoint-presentasjonen til neste gudstjeneste. For å sette det litt på spissen.

Jeg pleide å si til meg selv at jeg i hver preken skulle se for meg de menneskene jeg hadde møtt i uken som hadde gått. Det skremte meg at det ofte bare ble kolleger og arrangementer som var treffpunktene. Det var ikke folks stuer eller kafebord jeg så for meg. Det var ikke møter på deres hjemmebane. Og da stressede menighetsrådsmedlemmer sukket over at de ikke hadde tid til å be naboen på kveldsmat, fordi det var så mange møter og arrangementer i kirken, tok jeg et valg.

Jeg ville ha en jobb der jeg kunne si som Jesus sa i bibelfortellingen om Sakkeus: «I dag vil jeg gjeste ditt hus!» Jeg ville at folk skulle merke at jeg hadde tid og lyst til å bli kjent med dem.

Jeg begynte som sjømannsprest for norske utenlandsstudenter fordi jeg ville være en del av livene deres

slik de ble en del av mitt. Jeg ville le og gråte sammen med dem. Jeg ville savne dem når jeg reiste til neste studiested, og kjenne at jeg nesten ikke klarte å vente de månedene det gikk til neste treff. Jeg ville at nåtidens førstereisgutter og -jenter skulle merke at jeg var en venn som ville dem vel. At de i sine liv skulle kunne si «det var presten som var der når jeg var alene, når jeg var redd for eksamen, når jeg hadde kjærlighetssorg, når jeg hadde kranglet med de hjemme, når jeg ikke lenger trodde fremtiden var min ...»

Da tror jeg vi som kirke kan gi mennesker et glimt av himmel, og kanskje håpe at de gjennom oss merker at vi prøver å være Hans hender på jorden. Hender fulle av omsorg, som trøster, stryker og løfter opp. Og det jeg merker nå, er at jeg opplever mer av Guds omsorg også i mitt eget liv. At jeg blir så ufattelig takknemlig for menneskene Han lar meg møte.

Et eksempel: Nylig var jeg invitert til et stort vinterball med over 300 studenter. Jeg grudde meg. Jeg var redd for å kjenne meg utrygg og alene, og ikke «passe inn». Så opplevde jeg at landslederen i studentorganisasjonen ANSA ringer og sier helt ut av det blå: «Vi har leid en leilighet for å ha styremøte der denne helga, vi har en ekstra seng, vil du sove der? Vil du sitte ved vårt bord? Kom til frokost når du lander så tidlig». Med ett var reisen snudd til noe jeg gledet meg til, og jeg takket Gud for relasjoner, og for at noen brydde seg når jeg kjente meg liten, ensom og alene. Og jeg tenkte: Da kan vel jeg – og

vi i Sjømannskirken – få til å gjøre det samme? Tjene andre mennesker med å være greie med dem, vise at vi liker dem og vil være sammen med dem?

Derfor blir jeg bekymret når kirkene våre blir for «store», når vi blir for mange ansatte som skal finne på ting vi tror utlandsnordmenn trenger, og når organisere-

HILDE SIRNES

SJØMANNSPREST FOR STUDENTER I EUROPA ØST. TIDLIGERE FAMILIETERAPEUT, PROST OG SJØMANNSPREST I NEW ORLEANS, BANGKOK OG PATTAYA.

ring av aktiviteter og det å samles i kirken blir det vi bruker mest tid på. Tid som vi i stedet skulle brukt på å møte folk, i deres hverdag og i deres omgivelser, og ikke bare se dem når de kommer til oss.

Vi må på ny inspireres av Sjømannskirkens medarbeidere fra den første tiden, de som frimodig oppsøkte sjøfolkene der de oppholdt seg når de var i land. Da kan vi være en trygg havn selv i en bråkete bar, og i samtaler la folk kjenne at vi bryr oss selv når de tar dumme valg og trenger å komme på rett kjøligjen. Ut fra sterke, ærlige møter vil vi lettere få vite hva den enkelte trenger og gi et tilbud som passer til deres behov.

Måtte vi i Sjømannskirken aldri bli så «fastbundet» at eget arbeid og egne ideer betyr mer enn de menneskene vi er satt til å tjene.

Foto: Morten Opedal

TJENENDE ELLER BETJENENDE?

Jesus oppsøkte menneskene der de befant seg og spurte «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?» Det bør Sjømannskirken også gjøre oftere.

«Sjømannskirken ønsker å fremme Guds rike ved å være en tjenende kirke i verdens hverdag.» Det er det vi ønsker å oppnå, det er det som er visjonen for vårt mangfoldige arbeid.

Med begrepet «en tjenende kirke» ser jeg for meg en kirke som er opptatt av enkeltmennesket og dets behov. Jeg ser for meg en åpen kirkedør, åpen for folk som vil inn, men også åpen for kirkens folk til å gå ut. Men først og fremst ser jeg for meg en kirke som tar seg tid til å bygge relasjoner, relasjoner som skaper trygghet, tillit og tilhørighet.

Er Sjømannskirken en tjenende kirke i dag?

Jeg er ikke i tvil om at Sjømannskirken ønsker å være en tjenende kirke. Vi ønsker å bli gjenkjent som en livsnær, oppsøkende og omsorgsfull kirke. Vår visjon og vårt hovedmål, nedfelt og vedtatt i strategidokumentet for 2017–2020, understreker dette. Men jeg er usikker på hvor tjenende vi er i det daglige. Jeg synes nemlig å se tendenser til at vi står i fare for å bli mer betjenende enn tjenende. Flere steder virker det som om vi oftere sier «Dette er hva vi har å tilby deg!», og inviterer til et bredt tilbud av aktiviteter og arrangementer, framfor å spørre den enkelte, slik Jesus selv gjorde: «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?»

Sjømannskirken er helt klart en tjenende kirke når vi kontakter en båt på vei til havn for å høre om de vil ha besøk om bord. Men i mindre grad en tjenende kirke om vi forventer at sjøfolkene selv skal ta kontakt for å be om besøk. Da jeg jobbet i Hamburg, var det en båt som kom fast til havn en gang i måneden. Den kom normalt inn rundt klokken to om natten og gikk ut igjen klokken fem–seks om morgenen. Som oftest natt til søndag. Båten fikk så godt som aldri besøk av oss i Sjømannskirken de årene jeg jobbet der. Hvorfor ikke? Fordi mine,

og øvrige ansattes, behov og praktiske forhold vant over en strategi som sa at båtbesøk var en prioritert oppgave. Om norske sjøfolk om bord på denne båten hadde behov for besøk eller ikke, fikk vi aldri vite. Men tenk om vi hadde kommet til dem midt på natten, i hvert fall av og til, bare for å høre hvordan det sto til. Kanskje det hadde gitt sjøfolkene en opplevelse av å bli sett og prioritert i praksis, og ikke bare på papiret?

Jeg tror at Sjømannskirken vil bli bedre i stand til å virkeliggjøre sin visjon om å være en tjenende kirke, hvis vi i holdning og handling har fokus på den enkelte. Skal vi klare det, og samtidig ivareta våre medarbeideres rettigheter og behov, er det viktig med tydelige prioriteringer. Det er et ledelsesansvar, både lokalt og sentralt.

Hva om vi *alltid* sørget for å kontakte båter vi tror har nordmenn om bord? Hva om *alle* som kom ble møtt med et håndtrykk og et «Velkommen»? Hva om hver kirke *hver dag* var oppsøkende utenfor egne trygge vegger? Hva om store arrangement og kreative aktiviteter for å trekke folk ikke var et mål i seg selv, kun en arbeidsform for å bygge relasjoner til og mellom enkeltmennesker?

Da kan vi på en troverdig måte spørre dem vi møter: «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?»

Slik ønsker jeg meg Sjømannskirken. Og der er vi ikke i dag.

Foto: Marlon O'Connell

KNUT ERIK SKARPAAS
RÅDGIVER I SJØMANNSKIRKENS ARBEID
I NORGE. TIDLIGERE HUSMOR VED
SJØMANNSKIRKEN I HAMBURG.

KIRKE HELE UKEN

«Hva gjør du her? Det er jo søndag! Skulle ikke du vært i kirken?» utbrøt en sjømann da jeg gikk om bord i båten hans som lå i Aberdeen havn.

Jeg tilbrakte søndags formiddagen om bord på noen av båtene som lå til kai. Ikledd vernesko, hjelm og sikkerhetsvest. Det var her jeg møtte sjømannen som noe forbausset utbrøt:

«Hva gjør du her? Det er jo søndag! Skulle ikke du vært i kirken?»

I Aberdeen, også kalt Norges største havneby, kan det en vanlig dag ligge så mye som 10–15 båter inne med nordmenn om bord. Jeg besøker dem uavhengig av hvilken ukedag det er. I tillegg reiser jeg jevnlig til Peterhead og Montrose; to mindre byer nord og syd for Aberdeen. Rundt om i landet er det bosatt nordmenn i alle aldre; noen har bodd her nesten hele livet, andre har nettopp kommet, og noen skal bare være her for en kort periode. Det er barn, tenåringer, studenter og voksne. Det er familier og folk som er alene. Målet er at Sjømannskirken skal være til stede for så mange som mulig med våre ressurser. Vi skal være en tjenende kirke. Lykkes vi med det?

Jeg sier noen ganger, litt på spøk, men mest på alvor, at: «Søndagsgudstjenesten er det viktigste vi gjør i en kirke i løpet av en uke, men det er også det minst viktige vi gjør.» Et paradoks, og for noen en umulig påstand. La meg forklare: Jeg mener på ingen måte at søndagsgudstjenesten som sådan er uviktig. Men om vi ikke klarer

å være synlig som kirke i hverdagen er jeg usikker på om vi oppfyller kriteriet om å være en tjenende kirke.

Min arbeidshverdag er, i likhet med mange av mine kollegers, preget av nettopp det; hverdager. De viktige spørsmålene tas oftere opp på tomannshånd, enn i noe som kan ligne et tradisjonelt kirkerom. Alle ukens sju dager. På bortebane. I andres hverdag. Som gjester; både om bord og på land.

Jeg håper at vi som tjenende kirke klarer å være til stede i hverdagen. At vi våger å se og være synlige, at vi våger å utfordre og la oss utfordre. At vi klarer å bekrefte mennesket uten nødvendigvis å bekrefte enhver handling. At vi våger å ikke ha alle svarene, men har trygghet nok til å stå i spørsmålene og utfordringene som dukker opp. Klarer vi det, er vi på rett spor til å lykkes som en tjenende kirke.

Som kirke må vi på et vis være konservative som tradisjonsbærere, men også bestandige som formidlere – av troen og nåden. Samtidig må vi være i stadig bevegelse som lyttende og støttende medvandrere. Vi må være profesjonelle, men aldri glemme at også vi er mennesker i verdens hverdag. At vi, som andre, også trenger medvandrere. At vi i bunn og grunn ikke er annerledes enn de vi er der for å tjene – i hverdager som på søndager.

Noen ganger er det lett å få bekreftelse på at Sjømannskirken lykkes. Tilbakemeldingene er tydelige. Jeg kan være heldig ved at en av de jeg møter gir uttrykk for at det jeg, eller en kollega, har bidratt med i en gitt situasjon ble satt pris på og var viktig. Når vi *ikke* lykkes er det ikke alltid like lett å få øye på. Vår egen subjektive opplevelse vil ikke alltid være «sann». Derfor er utfordringen at vi også i denne delen av Sjømannskirkens arbeid, må være lydhøre for hva som formidles, og ta på alvor den kritikk vi måtte få.

Sjømannskirken i Aberdeen bærer i stor grad med seg kirken ut til menneskene vi møter, mer enn at de kommer til oss. Så var vi kanskje i kirken likevel denne søndagen, både sjømannen og jeg.

Foto: Dag Folkestad

ASTRID STENHOLT
DAGLIG LEDER OG DIAKONAL MEDARBEIDER
VED SJØMANNSKIRKEN I ABERDEEN. TIDLIGERE
HUSMOR VED SJØMANNSKIRKEN I ROTTERDAM.

SUKSESS OG SÅRBARHET

Jeg håper ikke vi «lykkes» med å være en tjenende kirke. Tjenende er ikke noe vi gjør, men noe vi i ydmykhet kan håpe at vi er.

For å kunne komme i nærheten av å være en tjenende kirke, mener jeg det er viktig at vi forstår de to kjerneordene «hjem» og «gjestfrihet» på en riktig måte. Ordene må gis det rette innhold, ellers blir vi en kirke i vår egen hverdag der vi leter etter tiltak og aktiviteter som passer oss selv best og fyller egne behov. Da blir det suksess og ikke sårbarhet som vil prege våre invitasjoner til Sjømannskirkens mange tjenestefellesskap.

Først «hjem»: Hva mener vi når vi i New York ønsker velkommen til «et hjem langt hjemmefra»? Eller når vi sier «Velkommen hjemom»? Vi må vite hva vi legger i det, og ikke minst, hva det ikke betyr.

Jeg vil hevde at følgende grenseoppgang er viktig: Sjømannskirkene skal ikke være et surrogat for «familiehjemmet». Men vi må forstå «hjem» i betydningen «gjeste-hjem». Det er det to grunner for. Den ene grunnen er at hvis det er «hjemme-hjemmet» som er ideallet, så vil kirkene aldri bli mer enn en vag skygge av noe der hjemme. Men hvis det derimot er gjestehjemmet som er målestokken, da vil det som kirkene kan tilby være fullgod vare og vel så det. Vi snakker da om en gjest som får dekket alle sine behov som gjest og ikke om et familiemedlem som må nøye seg med en erstatning. Selvsagt vil en nordmann i utlendighet finne mange hjemme-funksjoner ivaretatt ved kirkene, men det er likevel viktig å skjelve her.

Den andre grunnen til at det er viktig å være klar over forskjellen på gjestehjem-modellen og famili hjem-modellen, er at de representerer to helt for-

skjellige måter de besøkende blir tatt imot på. Hvis det er storfamilien som skal sette rammene, vil det være et mål at flest mulig er likest mulig og kan samles om det samme, og ikke nødvendigvis å få dekket sine individuelle behov. Intimitet blir målet, og ikke det frie rommet eller den åpne døren. I en familie er det forventninger og krav om bidrag til fellesskapet. I gjestehjemmet er det ingen som trenger seg på.

Så «gjestfrihet»: I en bok som mange leste på 1990-tallet, «The Wounded Healer», definerer forfatteren Henri Nouwen «gjestfrihet» som en helbredende kraft til å reparere fragmenterte menneskelige relasjoner og til å hjelpe oss til å få kontakt både med oss selv og vår skaper. Men for at dette skal kunne skje, kreves det «first of all that the host feels at home in his own house, and secondly that he create a free and fearless place for the unexpected visitor». Med litt andre ord kan vi si at for at gjestfriheten skal kunne virke helbredende i forhold til brutte relasjoner, må verten være trygg på seg selv og ikke føle at den andre truer eget territorium. Den andre må ikke bli en trussel.

Det som først og fremst skal hjelpe oss til dette, er å være i kontakt med vår egen «ensomhet»: «When loneliness is among the chief wounds of the minister, hospitality can convert that wound into a source of healing.» På denne måten skapes et vennlig rom, «a friendly space», hvor gjesten kan komme og gå fritt, være nær eller fjern, hvile eller leke, snakke eller være stille, spise eller ikke. «Hospitality asks for a creation of an empty space where

the guest can find his own soul.» Og det som skaper likeverdighet er en felles bekjennelse både av at fellesskap leger det fragmenterte og at vi deler et felles håp.

Gjestfrihetens sikte er å tilby en vandrer en plass ved bordet. Derfor må og skal det være plass ved bordet. For den ledige stolen korresponderer med det rommet som

ØVIND KVARSTEIN

DAGLIG LEDER OG SJØMANNSPREST VED SJØMANNSKIRKEN I NEW YORK. TIDLIGERE SJØMANNSPREST I STOCKHOLM, SINGAPORE OG KOBE – OG FOR NORSKE STUDENTER I USA.

jeg, verten, har i mitt hjerte. Derfor er det for sent å rydde plass når gjesten kommer, for da vil han kjenne seg som en inn-trenger.

Satt på spissen: Jeg håper ikke vi «lykkes» med å være en tjenende kirke.

Tjenende er ikke noe vi *gjør*, men noe vi i ydmykhet kan håpe at vi *er*. Men den etiketten, den medaljen, er det ikke vi som skal henge rundt egen hals. Det vi da i beste fall oppnår, er å invitere våre egne heiajenger.

Veivalgene vil trolig bli nokså forskjellige om vi på den ene siden velger egen suksess som kompassnål, eller om vi bytter den ut og bruker sårbarhet som instrument for å gi tjenestefellesskapet en retning. For det er i møte med vår egen sårbarhet det er mulig å invitere inn til et tjenestefellesskap der vi møtes som likeverdige. Da forsvinner også frykten for å miste kontrollen, frykten for hvordan dagsregisteret eller årsrapporten kommer til å se ut. Dermed har vi, uten å ha lagt en gjennomtenkt strategi, tatt et langt steg fra tjenestefellesskap til medeierskap.

SELVINNSIKTENS MÅL

Samspeillet mellom oppsøkende og inviterende må ligge til grunn i alle former for arbeid i Sjømannskirken.

For å kunne være en tjenende kirke må Sjømannskirken være der folk er. I tidligere tider het det: *Sjømannsmisjonen følger handelsflåten*. Oppdraget om å nå sjøfolk gjelder alltid, og det er utvidet til å være blant alle nordmenn som oppholder seg i utlandet for kortere eller lengre tid. Og der det blir mange nordmenn på et sted der hvor de lever, gleder seg og strever, der trengs det stasjoner, oaser.

Stasjoner er som telt og oaser langs veien, for de som trenger hvile og påfyll på vandringsen. Lik vår Mester, som slo opp sitt telt blant menneskene, som det står i Johannes 1,14, slås det opp telt – med et sentrum, men ingen grenser, rundt alteret – til ly, hvile og påfyll – langs veiene og havnene.

I kongeriket Spania er det svært mange nordmenn og dermed mange stasjoner. Syv sjømannskirker. Fire av dem er store virksomheter med mange ansatte og frivillige. Bygg og forvaltning tar dermed mye tid. Er det rett bruk av ressurser? Er kirkene tjenende i menneskers hverdag?

Her i Torrevieja hadde det aldri blitt bygd en sjømannskirke uten en grasrot som var stor nok, og organisert nok, til å få en stasjon her. Det å etablere en kirke ble båret frem nedefra av frivillig innsats og pågangsmot. Et sunnhetstegn og en varig påminnelse om vi er i kontakt med vår egenart om å være tjenende kirke i en mangfoldig hverdag.

Det kreves selvinnsikt i hvem en er og hva en skal gjøre – for å tjene rett. Selvinnsiktens mål, både for enkeltmennesker og for en organisasjon som vår, er selvutsikt: Å være til for andre, å være menneske for andre. Hvis ikke det holdes levende blir også Sjømannskirken selvbeskuende og mister utblikket.

Men hva er det å være tjenende?

«Kjerka» kan ikke lenger «fikse alt for alle», som man «fikset alt for sjøfolk». Vi må være bevisst at målgruppen er så omfattende at i den praktiske nestekjærligheten, diakonien, som i det oppsøkende arbeidet, må det prioriteres på en annen måte enn den gang sjøfolkene var den entydige målgruppen. Sjømannskirken trenger å besinne seg på at det ligger mye gammel

visdom i diakoniens tradisjon om «*hjelp til selvhjelp*» og å være «*en som går mellom*» for å etablere kontakt og mulig hjelp, med modell i *Den barmhjertige samaritan* i Lukas 10, 25–36.

Å være tjenende kirke er å bygge relasjoner, ta tid til menneskemøtene. Det har stor egenkraft. Det handler om tilstedeværelse i andre liv, om likeverd, om å være lyttepost, om involvering. Om det er å lykkes? I alle fall er det livsnært og relevant med tanke på oppdraget. Og dette skjer i høy grad både i og ut fra stasjonene her. Første punkt i å være tjenende kirke er at folk vet at kirken finnes, både på et sted og ute på veiene. Vet de ikke det, lykkes vi ikke. Det er en konstant utfordring i store områder med mange nordmenn.

Samspeillet mellom å være oppsøkende og inviterende må ligge i alle former for arbeid i Sjømannskirken. Stasjon eller reisetjeneste. Uten det blir den rotløs og mye forskjellig, men ikke en tjenende kirke.

Sjømannskirkens *tre bord* er en alltid fornybar ressurs som egenart og metode i å være en tjenende kirke: Biljardbordet, kaffebordet og nattverdbordet og relasjonene mellom dem. Det er mange slags *biljardbord*, som bilde på jobb og fritid. Det er mange slags *kaffebord* som møtepunkt for samtale. Det er ett *nattverdbord*, men det kan ta ulike former ute blant folk eller ved kirkens alter. Ved veiene går vi med folk, ved veiene slår vi opp teltene, som oaser så vi alle når helt hjem.

Foto: Øyvind Sævi

DAG MAGNUS HOPSTOCK HAVGAR
DAGLIG LEDER OG SJØMANNSPREST VED SJØMANNSKIRKEN
I TORREVIEJA. TIDLIGERE SJØMANNSPREST I MIAMI.

Å STOPPE I FART

Kan vi bli så fremoverlent at vi glemmer å se til siden eller bak oss i tide og ikke legger merke til den som går litt saktere?

En husmor jeg arbeidet med for en tid tilbake, stoppet alltid opp med alt annet som lå i hennes vei og møtte småbarnsforeldrene i døråpningen hvert eneste *småbarnstreff*. Den som virket sliten etter mye nattevåk, fikk legge barnet sitt i hennes armer og selv sette seg ned med de andre mødrene. I dåpen til en av disse små kom bestemor bort og takket fordi småbarnstreffet hadde gitt hennes datter mot på livet akkurat når det var som tøffest. Det å få legge barnet sitt i trygge hender og selv få spise og småprate med andre mødre, ga tilstrekkelig næring til enda en uke. Kirken ble et sted der noen tjente hennes behov.

En tjenende kirke gir av seg selv og sine ressurser til de som til enhver tid trenger det. Livshjelp, praktisk hjelp, gå-fremover-hjelp. Det er lett å legge dette ansvaret på diakoner, diakoniutvalget eller prestene. Men å være en tjenende kirke, er like fullt et ansvar for alle i en stab, i frivilliggjengen og i menigheten for øvrig. Og det hender vi må tørre å oppsøke og lete litt etter den vi vil tjene. Ansvaret ligger ikke ene og alene hos den som har et behov, å vise det frem. Vi behøver å øve oss på å stoppe i farten og se oss litt rundt. Kanskje vår hovedoppgave skal være å perfeksjonere oss på å lokke mennesker ut av sine enerom i livet og over i fellesskapet.

En tjenende kirke har fokus på den som kommer i vår vei eller som vi møter. Intet ondt sagt om planlegging og fremdrift for kirkene våre. En god plan legger til rette

for mange avstikkere! Men det må alltid være på annet enn førsteplass i prioritering om vi vil være en tjenende kirke. For det har en tendens til å ta vår oppmerksomhet og gi plass til egne ambisjoner og planer.

En viktig grunn for Sjømannskirkens «suksess», er ikke at vi er så utrolig gode til å formulere verdier, handlingsmål og fokusområder. Det vi ofte er veldig gode på, er å snu oss i fart. I full fart fremover med masse spennende på gang i alle kanter av verden, bes vi stadig om å stoppe opp og være med mennesker i sorg og glede. På deres premisser, men med vår erfaring og både evne og vilje til å dele et veistykke. I vår flinkhet i å være kirke, kan vi glemme å være nettopp kirke. Vi kan bli så fremoverlent at vi glemmer å se til siden eller bak oss i tide til å legge merke til den som går litt saktere, som søker oss med blikket på en vår måte, som glir litt unna når vi går i full fart.

I det øyeblikket husmoren møtte de nybakte foreldrene i døren, oppstår kirkens innerste vesen. I det øyeblikket gled husmors ambisjoner om alt som burde vært gjort, til side for en stund. Frem kom «den andres» behov for nærvær og bekreftelse. I det øyeblikket lyste evigheten!

Den ytterste gleden ved dette møtet, er at begge gikk beriket ut av det. Slik blir den tjenende kirke – det er oss – en beriket kirke. Ikke en kirke som blir frustrert over alt som ikke ble gjort, og heller ikke en kirke som er tom eller tappet fordi den gir så mye av seg selv.

For en tjenende kirke er som krukken i Sarepta, en slik kirke blir aldri tom for det fylles alltid på med mer av det vi gir fra oss.

Foto: Morten Oberdal

MARGARETH GLAD
DAGLIG LEDER OG SJØMANNSPREST
VED SJØMANNSKIRKEN I STOCKHOLM.
TIDLIGERE SJØMANNSPREST I NEW YORK.

LETE-KIRKEN

Å tjene er å lete. Lete etter muligheter. Lete etter mennesker. Lete etter lidenskap. Lete etter lengsel. Lete etter møter – magiske øyeblikk når tiden står stille og sjeler snakker sammen.

Det var en julaften jeg aldri ville vært foruten. Jeg sto i prestekjole på en stålkonstruksjon bygd på Stord og i Spania. 300 km fra land. I oppholdsrommet satt 100 mennesker. Jeg hadde enda ikke helt kommet over «sjokket».

«Hvor skal vi ha julegudstjenesten?» spurte jeg plattformsjefen dagen før.

«Her», sa han.

«I oppholdsrommet, her alle er?»

«Julegudstjeneste er en del av norsk kultur og tradisjon. De som ikke vil være med, kan gå et annet sted».

«Dette er uvant, men jeg kjenner at jeg liker det veldig godt», sa jeg.

«Flott», da blir det sånn, sa plattformsjefen.

Dette var sjuende gang jeg skulle feire jul ute i havet. Tidligere hadde jeg alltid blitt henvist til et eget rom. Mange flotte opplevelser hadde det vært, men dette ble noe annet. Gudstjeneste i «åpent lende», i «verdens hverdag», på den mest hellige kvelden i hele året.

Klokka 16.30 var det gløgg og pepperkaker. Klokka 16.45 sang Sølvguttene jula inn over anlegget. Klokka 16.55 var det på med prestekjole. Åpent sakristi, mellom kaffemaskinen og to PC-er til fellesbruk. Noen smilte da jeg dro opp kjolen fra Dressmann-posen. Klokka 17.00 ringte vi jula inn med et lydopptak av klokkene fra Stavanger Domkirke. Klokka 17.01 sa jeg: «God jul til dere alle» og ønsket velkommen til en historisk gudstjeneste. Å, så riktig dette var.

Siri og Guro leste juleevangeliet, som bare de kan det. Presten snakket om lysets uovervinnelige egen-

skaper. Og vi sang julesanger som bare en «plattform-menighet» kan det. Da vi reiste oss og stemte i med «Deilig er jorden», kunne klokka vært hva som helst. Tiden hadde stått stille. Så var det lystenning godkjent av plattformsjefen. De som ville tenne et telys for et menneske de tenkte på denne julekvelden, kom fram. Køen ble veldig lang. Å, så riktig dette var!

Sjømannskirkens offshore-arbeid startet med julegudstjenesten. Vi ble spurt, og noen reiste. Lett å nå, lett å unngå. Å tjene er å lytte. Å tjene er å lete. Den som leter, skal finne, og den som finner, skal tjene. Tusenvis av landsmenn har i årenes løp opplevd nettopp dette. Jeg håper at de som møter oss fortsatt vil bli kjent med en tjenende kirke, at vi bygger medarbeidere som har «lytte og lete» i ryggmargen.

Vi har lært at skal vi elske andre, må vi elske oss selv. Slik er det også med en organisasjon. Skal Sjømannskirken tjene andre, må vi tjene oss selv. Hva savner jeg som ansatt?

Jeg savner ikke jobbing med strategi og planer. Dette er selvsagt nødvendig og blir vel ivaretatt. Jeg savner ikke gode fellessamlinger – som Arbeidermøter, Norgeskurs og offshoremøter. Det har vi også. Jeg savner ikke korrekt oppfølging av reiseregninger. Her er alt på stell. Men jeg savner en åpen samtale om hva vi tror på.

Offshoreprestene var samlet. Vårt første møte med ny leder – Petter Skants. Vi sitter rundt et langbord i Sjømannskirken i København. Den tradisjonelle «runden» er unnagjort. Alle setter ord på arbeidsoppgaver og opp-

GUNNAR MATHISEN
SJØMANNSPREST OFFSHORE

meg selv. Jeg måtte ta meg sammen, oppføre meg korrekt, for å møte dette utenfor. Men troen angår hele livet. Gud er den store energi, den store kraft. Og Jesus er bekeftelsen på Guds ja til kjærligheten og menneskene.»

Så fulgte kollegene på rekke og rad med historier om en tro som hadde utvidet seg. Og jeg tenkte: Hvorfor har vi ikke snakket om dette før? Jeg som trodde min tro var annerledes, nesten litt kjettesk.

Jeg husker enda første gang jeg møtte Pål Kristian Balstad i København. Han fortalte om hvordan troen ble helt sentral i livet:

«Gud er som en forelder», sa Pål Kristian, «en forelder som vil oss det beste og ønsker å ta vare på oss.»

Og jeg husker han på drilling-kontoret offshore:

«For meg er historien om Jesus fortellingen om mitt eget liv. Jeg har sett at når jeg går inn i noe vondt og vanskelig, vil jeg møte noe godt på den andre siden.»

Jeg ønsker meg flere originale, autentiske troshistorier. For troen er veid inn i resten av historien vår, og den endrer seg som de ytre forhold gjør det. Noe mer spennende og givende å snakke om, vet jeg ikke.

levelser det siste halvåret. Vi har tid til overs, og Petter utfordrer oss: «Kan vi ikke ta en runde og snakke om det grunnleggende i tjenesten vår? Hvis dere skulle sette ord på troen deres sånn den er nå, hvordan ville det bli?»

Alle nikker, og en begynner. Jeg tror det er vestledingen: «I ungdomstiden var troen noe på siden av

PRISONENS SKYTSENGEL

Presten Ulrik Frederik Rosing levde under nokså fattigslige kår, men han levendegjorde hva det vil si å være en tjenende kirke.

I hjørnet av leseværelset i Sjømannskirken i London befinner det seg en marmorbyste av en mildt utseende herre. Han ser ut som en veletablert samfunnsstøtte. Han kunne ha vært bankmann, skipsreder eller politiker. Men det var han ikke. Mannen i hjørnet er Ulrik Frederik Rosing, og han var prest for den norsk-danske menigheten i London mellom 1801 og 1811. I mesteparten av denne perioden raste den mest blodige krigen Europa så langt hadde sett, Napoleons-krigene. Danmark-Norge var havnet på feil side i denne krigen i forhold til England, og omkring 7000 av våre sjøfolk ble internert på fangeskip i britiske havner som «enemy aliens». I dag er vi fortsatt «aliens», men på tross av Brexit heldigvis ikke lengre «enemy aliens».

Rosing var i London disse krevende årene. Han levde under nokså fattigslige kår, og arbeidet var langt fra lett. Han var sett på som en representant for fienden i fremmed land, men fikk lov til å arbeide, selv fienden hadde krav på å få forkynt Guds ord og motta de hellige sakramenter. I løpet av krigsårene ble Rosing en legende. Sjøfolkene i fangenskap kalte ham «prisonens skytsengel» – fengselets skytsengel. Han jobbet utrettelig. Han holdt gudstjenester, forkynte evangeliet og forvaltet sakramentene på fangeskipene, han samlet inn penger til klær, såpe og mat til sjøfolkene. Han brakte lys i mørket og håp i en tung fengselshverdag. Han ga aldri opp. Han gikk aldri lei. Han ble ikke glemt. Kongen i København gav ham senere Dannebrogordenen for innsatsen, men for Rosing var det nok en annen medalje som var viktigere. Blant Rosings papirer fant familien etter hans død en gullmedalje som sjøfolkene i fangenskap hadde samlet inn penger til og gitt til Rosing. «Prisonens skytsengel» fikk en egen medalje fra prisonens beboere. Den hang nok høyere enn noen kongelig medalje.

London er stappfull av statuer av mektige menn, mange av dem hærførere med tusenvis av liv på samvittigheten. Sjømannskirken i London har to byster. Utenfor kirken står Nils Aas' byste av Kong Haakon,

han som var nasjonalt samlingsmerke for nordmenn i tunge krigsår under andre verdenskrig. Inne i kirken har vi Ulrik Frederik Rosing, han som gjennom sitt liv og sin innsats levendegjorde hva det vil si å være en tjenende kirke.

Når vi har grupper på besøk her i London, viser jeg de ofte bysten av Rosing, mannen som kom på sokkel fordi han hjalp mennesker, ikke fordi han hadde slått mennesker i hjel.

Sjømannskirken står stadig i samme tjeneste som Rosing. De fleste av de vi kommer i kontakt med sitter ikke i fengsel, selv om vi fortsatt besøker innsatte, også her i London. De som kommer vår vei, trenger ofte vår innsats. Det å tjene hører til kirkens innerste vesen.

Jesus var gnistrende tydelig på at det vi gjør mot en av hans minste, gjør vi mot ham. Som kirke kalles vi til å se Jesus i hver enkelt av våre medmennesker. Hvis denne realiteten går opp for oss, vil det føre til at vi møter mennesker på en annen måte.

Pave Frans ser på kirken som et felthospital. Møter vi mennesker som er skadeskutte i livet, trenger de førstehjelp. Da er ikke hovedprioriteten å måle kolesterolnivået deres. Vi skal ikke bare være salong for de vellykkede, men et felthospital for de skadeskutte. Det er det det innebærer å være en tjenende kirke.

Foto: Morten Ørskov

TORBJØRN HOLT
SJØMANNSPREST OG DAGLIG LEDER VED
SJØMANNSKIRKEN I LONDON

KIRKENS TJENERE

Å verne om skaperverket er en viktig dimensjon ved å være en tjenende kirke som jeg opplever at har vært lite belyst i Sjømannskirken.

Det er så mange perspektiver vi kan peke på ved å være en tjenende kirke. Hele vår Sjømannskirketradisjon er bygget på offervillige og tjenende medarbeidere, både i hjemmearbeidet og i utearbeidet. Mange har forlatt trygge rammer i Norge for å gjøre en tjeneste for Sjømannskirken rundt omkring i verden og andre har gitt tid og krefter her hjemme, for å muliggjøre arbeidet ute. I forrige nummer av Hjem fikk vi presentert flere vinklinger på det å være en tjenende kirke. Flere perspektiver gis i dette nummeret. Jeg har også blitt utfordret til å tenke igjennom hva en tjenende kirke er i min hverdag i 2018. Så hva tenker jeg om hvordan vi er en tjenende kirke?

Jeg får en drøss av tanker i hodet, og mange er motstridende og forvirrende. Hva er det å tjene? Hvis jeg tenker på å tjene i motsetning til å herske, så kommer bildet av Mor Teresa opp i hodet mitt. Hun fikk Nobels fredspris for å tjene mennesker i slummen. Mor Teresa viet all sin tid til å hjelpe de aller mest hjelpeløse. Jeg har møtt flere som henne gjennom livet mitt, blitt inspirert, og kjenner på en stor ydmykhet i møte med de som lever slik som henne. Å tjene kan bety at vi snur opp ned på våre forestillinger om hva makt og innflytelse er. Gjennom livene våre streber de fleste av oss etter posisjoner og innflytelse. Dette er krevende og ambivalent når vi også er tjenere i kirken. Den minste er den største i

Gudsriket, og det kan være utfordrende å leve etter. Vi trenger eksempler på de som har klart dette i praksis, glede oss over det og la oss smitte.

En annen tanke som kommer i hodet mitt er måten ordet, å tjene, knyttes til penger. Å tjene penger er også noe Sjømannskirken til daglig må jobbe med. Hva gjør det med vårt bilde av oss selv som en tjenende kirke? Er det et godt bilde på hva vi ønsker å være som kirke når vi for eksempel må gå til oljeselskap og store bedrifter for å be om penger? Hva gjør det med vårt ansvar for de mest sårbare og vår mulighet til å stille kritiske spørsmål?

Både Sjømannskirken og Den norske kirke forstår seg selv som en tjenende kirke. I visjonsdokumentet til Den Norske kirke står det under punktet tjenende «Vi viser barmhjertighet, fremmer rettferdighet og verner om skaperverket». Å verne om skaperverket er en viktig dimensjon ved å være en tjenende kirke som jeg opplever har vært lite belyst i Sjømannskirken.

I mitt arbeid i Belgia jobber jeg mye med barn og unge. Hvordan kan jeg snakke med de om å være en tjenende kirke? Jeg tenker det er kanskje noe av det viktigste spørsmålet vi stiller i vår tid. Hvordan kan jeg tjene mine medmennesker og alt det skapte? I en tid som kloden vår er i krise og vi har sett, og vil se, store flyktningestrømmer, er dette kanskje det mest eksistensielle spørsmålet av alle. Hva kan jeg gjøre i dag for at kloden skal være levbar for generasjoner som kommer? Hva kan jeg gjøre for å ta imot og inkludere i kirkens fellesskap et menneske med en annen kultur og en annen religion? Hvordan kan vi i Sjømannskirken møte den tiden vi er i med et tjenende oppdrag? Dette er noe av det jeg håper Generalforsamlingen tar opp når den møtes i juni.

Foto: Yngvari Larsen

BRITT AANES EKHOUGEN
SJØMANNSPREST OG DAGLIG LEDER VED
SJØMANNSKIRKEN I BELGIA

HJEM